

August Strindberg

Af Frøken Julie
Et naturalistisk sorgespel

1888

Af Forordet:

(...)

Frøken Julies sorgliga öde¹ har jag motiverat med en hel mängd omständigheter: modrens grundinstinkter; fadrens oriktiga uppfostran² av flickan³; egen naturell och fästmannens⁴ suggestioner på⁵ den svaga degenererade hjärnan; vidare och närmare: feststämningen på midsommarnatten; fadrens bortovaro⁶; hennes månadssjuka⁷; sysslandet⁸ med djuren; dansens upphetsande inflytande⁹; nattens skymning¹⁰; blommornas starka afrodisiakiska¹¹ inflytande; och slutligen slumpen¹², som driver de två tillsammans i ett lönligt rum, plus den upphetsade manens tilltagsenhet¹³.

Jag här således icke förfarit¹⁴ ensidigt fysiologiskt, icke monomant psykologiskt, icke bara skyllt på arv från modren, icke bara kastat skulden på månadssjukan eller uteslutande¹⁵ på "osedligheten"¹⁶, icke endast predikat moral! Detta sista har jag överlåtit åt en kokerska¹⁷ i brist¹⁸ på en präst.

(...)

20 Resumé: Der er midsommerfest på godset. Greven er taget på familiebesøg; men hans datter, frøken Julie, er blevet hjemme på godset. Uden at tænke på følgerne har frøken Julie (på 25) flirtet med grevens herskabstjener Jean (på 30). Han har - dels af reel betagelse, dels som led i sin sociale ambition - benyttet sig af den erotiske stemning under sankthansnattens trylleri til at forføre den adelige frøken.

25 De to er nu blevet enige om at flygte sammen til Schweiz; de vil starte et hotel for penge, som hun skal stjæle fra sin fader Greven. Imidlertid er Jeans kæreste Kristin (på 35) vågnet og har snart fået Jean til at røbe nattens hændelser og flugtplanen.

30 Handlingen udspiller sig på mindre end 1/2 døgn uden scenskift: Hele dramaet foregår i godsets grevelige køkken i kælderetagen under godsets hovedbygning.

35

(...)

---

¹ öde - skæbne

² uppfostran - opdragelse

³ flickan - pigen

⁴ fästmannens - den forlovedes

⁵ suggestioner på - forestillinger om

⁶ bortvaro - fravær

⁷ månadssjuka - månadssyge = menstruationsperiode

⁸ sysslandet - beskæftigelsen

⁹ upphetsande inflytande - ophidsende virkning

¹⁰ skymning-- tussmørke

¹¹ afrodisiakiska - afrodisiske = sygelig øget kønsdrift

¹² slumpen -tilfældet

¹³ tilltagsenhet - dristighed

¹⁴ förfarit - gået ensidigt til værks

¹⁵ uteslutande - udelukkende

¹⁶ osedligheten - usædeligheden

¹⁷ kokerska - kokkepige

¹⁸ brist - mangel

(Solen har nu gått upp och lyser på parkens trädtoppar; skenet flyttar sig småningom¹⁹, tills det snett²⁰ faller in genom fönsterna.) Jean går till dörren och ger ett tecken).

- 5 FRÖKEN *(in resklädd med en liten fågelbur, hölj²¹ av en handduk, och vilken hon ställer på en stol).* Nu är jag färdig.
JEAN Tyst! Kristin är vaken!
FRÖKEN *(ytterligt nervös det följande)* Misstänkte hon någonting?
JEAN Hon vet ingenting ans! Men min Gud, så ni ser ut!
- 10 FRÖKEN Hur? Ser jag ut?
JEAN Ni är blek som ett lik och – förlåt²², men ni är smutsig i ansiktet.
FRÖKEN Låt mig tvätta²³ mig då! – Så! *(Hon går till handfatet och tvättar ansikte och händer).* Ge mig en handduk! – Å – det är solen
- 15 som går opp!
JEAN Och då spricker trollet!
FRÖKEN Ja, det är trollen som varit ute i natt! – Men, Jean, hör på! Följ med, för nu har jag medel!²⁴
JEAN *(tvekande).* Tillräckligt?²⁵
- 20 FRÖKEN Tillräckligt att börja med! Följ mig, för jag kan inte resa, ensam i dag. Tänk, midsommardagen, på ett kvalmigt tåg, inpackad bland massor av folk, som ska gapa på en; stå stilla på stationerna, när man ville flyga. Nej, jag kan inte, jag kan inte! Och så komma minnena; barndomens minnen av midsommardagar med den
- 25 lövade²⁶ kyrkan – björklöv och syrener; middagen med det dukade bordet, släktingarna, vännerna; eftermiddagen i parken, dans, musik, blommor och lekar! Å! man flyr, flyr, men minnena följa på, packvagnen, och ångern och samvetskvalen!

---

¹⁹ småningom-efterhånden

²⁰ snett-skråt

²¹ hölj-däcket

²² förlåt-undskyld

²³ tvätta-vaske

²⁴ medel-pengemidler

²⁵ tillräckligt -tilstrækkeligt

²⁶ lövade-løvsmykkede

- JEAN Jag ska följa er – men nu genast²⁷, innan det blir för sent.
- 30 Nu på ögonblicket!
FRÖKEN Så kläd på er då! *(Tar fågelburen.)*
JEAN Men intet bagage! Då äro vi röjda!²⁸
FRÖKEN Nej, ingenting! Bara det man kan ha i kupén.
JEAN *(har tagit sin hatt).* Vad har ni där för slag?²⁹ Vad är det?
- 35 FRÖKEN Det är bara min grönsiska! Den vill jag inte lämna!
JEAN Se så där ja! Ska vi nu ha fågelbur med! Ni är ju rasande! Släpp buren!
FRÖKEN Mitt enda jag tar med från hemmet; den enda levande varelse³⁰ som håller av mig, sedan Diana³¹ blev mig otrogen! Var
- 40 inte grym! Låt mig få ta den med!
JEAN Släpp buren, säger jag – och tala inte så högt – Kristin hör oss!
FRÖKEN Nej, jag lämnar den inte i främmande händer! Döda den då hellre!
- 45 JEAN Ta hit kräket då, så ska jag nacka den!
FRÖKEN Ja, men inte göra den illa! Inte ... nej, jag kan inte!
JEAN. Tag hit; jag kan jag!
FRÖKEN *(tar ut fågeln ur buren och kysser den).* Å, min lilla Serine, ska du dö ifrån din matmor nu?
- 50 JEAN Var god och gör inga scener; det gäller ju ert liv, er välfärd! Så, fort!³² *(Rycker fågeln av henne; bär till huggkubben³³ och tar köksyxan.)*
(Fröken vänder sig bort).
JEAN Ni skulle ha lärt er slakta kycklingar i stället för att skjuta
- 55 med revolver – *(Hugger till.)* – så skulle ni inte dånat för en blodsdroppe!

²⁷ genast -straks

²⁸ röjda-røbede

²⁹ för slag-for noget

³⁰ varelse-skabning

³¹ Diana- Frøkenens jagthund (som var blevet drægtig med ledvogterkøteren)

³² fort-hurtigt

³³ huggkubben-huggeblokken

FRÖKEN (*skriker*). Döda mig också! Döda mig! Ni som kan slakta ett oskyldigt djur utan att darra på handen. O, jag hatar och avskyr er; det är blod emellan oss! Jag förbannar den stund jag såg er, jag förbannar den stund jag föddes i min moders liv!

5 JEAN Ja, vad hjälper det att ni bannar! Gå!

FRÖKEN (*närmar sig huggkubben, liksom dragen dit mot sin vilja*). Nej, jag vill inte gå ännu; jag kan inte... jag måste se... tyst! det kör en vagn därute – (*Lyss³⁴ utåt, allt under det hon håller ögonen fästa på kubben och yxan.*) Tror ni inte att jag kan se blod!

10 Tror ni att jag är så svag... å – jag skulle vilja se ditt blod, din hjärna på en träkubbe³⁵ – jag skulle vilja se hela ditt kön simma i en sjö som den där... jag tror jag skulle kunna dricka ur din huvudskål, jag skulle vilja bada mina fötter i din bröstkorg och jag skulle kunna äta ditt hjärta helstekt! – Du tror att jag är svag; du tror att jag älskar dig, därför att min livsfrukt åtrådde³⁶ ditt frö; du tror att jag vill bära din avföda³⁷ under mitt hjärta och nära den med mitt blod – föda ditt barn och ta ditt namn! Hör du, vad heter du? jag har aldrig hört ditt tillnamn³⁸ – du har väl inte något kan jag tro. Jag skulle bli fru "Grindstugan"³⁹ – eller madam "Sopbacken"⁴⁰ – du hund, som bär mitt halsband, du dräng⁴¹, som bär mitt bomärke⁴² i dina knappar – jag dela med min köksa⁴³, rivalisera med min piga⁴⁴ Å! å! å! - Du tror att jag är feg och vill fly! Nej, nu stannar jag – och så må åskan⁴⁵ gå! Min far kommer hem ... finner sin chiffonjé⁴⁶ uppbruten... sina pengar borta! Så ringer han – på den där klockan... två tag efter

³⁴ lyss-lytter

³⁵ träkubbe-huggeblok

³⁶ åtrådde-attraede, begærede

³⁷ avföda-afkom

³⁸ tillnamn-eftemavn

³⁹ grindstuga-ledvogterhus

⁴⁰ sopbacke-mødding, losseplads

⁴¹ dräng-tjenestekar

⁴² bomärke-adelsskjold

⁴³ köksa-kokkepige

⁴⁴ piga-tjenestepige

⁴⁵ åskan-tordenen

⁴⁶ chiffonjé-chatol, kontormøbel

⁴⁷ betjanten-tjeneren

25 betjanten⁴⁷ – och så skickar han efter länsman⁴⁸... och så talar jag om allt! Allt! Å, det skall bli skönt att få ett slut – bara det ville bli slut! – Och så får han slag⁴⁹ och dör! ... Så bli vi slut allihop⁵⁰ – – och så blir det lugn... ro!⁵¹ ... evig vila! – – Och så krossas⁵² vapnet⁵³ mot likkistan. – grevsläkten är slocknad – och betjäntatten fortsätter på ett barnhus... vinner lagrarne⁵⁴ i en rännsten och slutar i ett fängelse!

JEAN Nu är det kungablodet som talar! Bra, fröken Julie! Stoppa nu mjölnarn⁵⁵ i säcken bara!

(*Kristin in kyrklädd med psalmbok i handen*).

35 FRÖKEN (*skyndar emot henne och faller i hennes armar, liksom för att söka skydd*). Hjälp mig, Kristin! Hjälp mig mot denne man!

KRISTIN (*orörlig och kall*). Vad är det nu för spektakel på helgdagsmorgon! (*Ser på huggkubben.*) Och så ni svinat till här!

40 – Vad vill det här betyda? Och så ni skriker och väsnas!⁵⁶

FRÖKEN Kristin! Du är en kvinna och du är min vän! Akta dig för denna usling!

JEAN (*litet skygg⁵⁷ och förlägen*). Medan damerna resonera⁵⁸, så går jag in och rakar⁵⁹ mig! (*Glider ut till höger.*)

45 FRÖKEN Du skall förstå mig; och du skall höra på mig!

KRISTIN Nej, jag förstår mig verkligen inte på såna här slinkerier!⁶⁰ Vart⁶¹ ska hon ta vägen så här resklädd – och han står med hatten på – va? - va?

⁴⁸ länsmannen-politimesteren

⁴⁹ slag-slagtilfælde

⁵⁰ allihop-allesammen

⁵¹ lugn-ro, stilhed

⁵² krossas-knuses

⁵³ vapnet-våbenskjoldet fra den nu uddøde adelsslægt

⁵⁴ lagrarne-lauerbærrene

⁵⁵ mjölnarn-møllen ("stop kværnen")

⁵⁶ väsnas-gør ståhej

⁵⁷ skygg-genert

⁵⁸ resonera-drøfte

⁵⁹ rakar-barberer

⁶⁰ slinkerier-dinglen rundt

⁶¹ vart-hvorhen

- FRÖKEN Hör mig, Kristin; hör på mig, så skall jag tala om allt – –
- KRISTIN Jag vill inte veta någonting...
- FRÖKEN. Du måste höra mig...
- 5 KRISTIN Vad är det om? Är det om dumheterna med Jean! Ja si det bryr jag mig inte alls om, för det lägger jag mig inte i. Men tänker hon narra honom att schappa⁶², så ska vi sätta p för det!
- FRÖKEN (*ytterligt nervös*). Forsök nu att vara lugn Kristin och hör på mig! Jag kan inte stanna här och Jean kan inte stanna här – vi
- 10 måste således resa...
- KRISTIN Hm, hm!
- FRÖKEN (*ljusnar*⁶³). Men ser du, nu fick jag en idé – om vi skulle resa alla tre – utomlands – till Schweiz och sätta opp ett hotell tillsammans. – – Jag har pengar, ser du – – och Jean och jag skulle
- 15 stå för det hela – och du, hade jag tänkt, skulle ta köket... Blir det inte bra! – – – Säg ja nu! Och kom med oss, så är allting arrangerat! – – – Säg ja! då! (*Omfamnar Kristin och klappar henne*).
- KRISTIN (*kall ock eftertänksam*). Hm, hm!
- FRÖKEN (*presto*⁶⁴ *tempo*). Du har aldrig varit ute och rest, Kristin
- 20 – du ska ut och se dig om i världen. Du kan aldrig tro så roligt⁶⁵ det är att resa på tåg – nya människor oupphörligt – – nya länder – och så kommer vi till Hamburg och ser på zoologiska trädgårn i förbifarten – det tycker du om – och så gå vi i teatern och hör på operan – och när vi kommer till München, så ha vi museerne, du,
- 25 och där är Rubens och Rafael, de där stora målarna som du vet – – Du har ju hört talas om München där kung Ludvig⁶⁶ bodde – kungen, vet jag; som blev vansinnig⁶⁷. – – Och så ska vi se hans slott - han har slott ännu, som äro inredda alldeles som i sagorna⁶⁸ – och därifrån är inte långt till Schweiz – med Alperna du – tänk

⁶² schappa-stikke af

⁶³ ljusnar-Iyser op

⁶⁴ presto-hurtigt

⁶⁵ roligt-morsomt

⁶⁶ Ludvig var fyrste i Bayern. Han byggede virkelig fantastiske slotte, nærmest som kulisser til Wagners operaer

⁶⁷ vansinnig-sindssyg

- 30 Alperna med snö på mitt i sommarn – och där växer det apelsiner och lagrar, som äro gröna hela året om – –
- (*JEAN syns*⁶⁹ i högra kulisserna, strykande sin rakkniv på en rem, som han håller med tänderna och vänstra handen; lyss förnöjd på samtalet och nickar bifall då och då).
- 35 FRÖKEN (*tempo prestissimo*⁷⁰). – Och där ta vi ett hotell – och jag sitter vid kassan, medan Jean står och tar emot de resande... går ut och handlar... skriver brev – – – Det blir ett liv, må du tro – så blåser tåget, så kommer omnibussen, så ringer det i våningen⁷¹, så ringer det i restaurangen – – och så skriver jag ut
- 40 räkningarna – och jag kan salta dem jag... Du kan aldrig tro så blyga⁷² de resande är, när de ska betala räkningen! – Och du – du sitter som hovmästarinnan i köket. – Du ska naturligtvis inte stå vid spisen själv – och du får lov att gå fint och nätt klädd, när du ska visa dig för folk – och du med ditt utseende – – ja jag smickrar
- 45 dig inte – du kan nog knipa⁷³ dig en man en vacker dag! en rik engelsman, ser du – – det folket är så lätt att – (*saktar av.*) – fånga – – – och så blir vi rika – och bygger oss en villa vid Comosjön – det regnar visserligen lite ibland där – men – (*domnar av.*⁷⁴) – solen skall väl skina också någon gång – – – fastän det ser mörkt
- 50 ut – – – och – så – annars kan vi ju resa hem igen – och komma tillbaka – (*Paus.*) – – – hit – eller någon annan stans – – –
- KRISTIN Hör nu! Tror fröken själv på det där?
- FRÖKEN (*tillintetgjord*). Om jag tror på det själv?
- KRISTIN Ja!
- 55 FRÖKEN (*trött*). Jag vet inte; jag tror inte på någonting mer. (*Hon faller ner på bänken; lägger huvudet mellan armarna på bordet.*) Ingenting! Ingenting alls!

⁶⁸ sagorna-eventyrene

⁶⁹ syns-ses

⁷⁰ prestissimo-hurtigst mulig

⁷¹ våningen-beboelsesafdelingen

⁷² blyga-ubehagelig til mode

⁷³ knipa-snuppe

⁷⁴ domna af-dø hen

- KRISTIN (*vänder sig åt höger där Jean står*). Jaså, han tänkte rymma!⁷⁵
- JEAN (*snopen*⁷⁶, *lägger ifrån sig rakkniven på bordet*). Rymma? Det är nu för mycket sagt! Du hörde ju frökens projekt, och fästan⁷⁷
- 5 hon är trött nu efter nattvaket, kan det projektet mycket väl utföras!
- KRISTIN Hör nu han! Var det meningen att jag skulle bli köksa hos den där...
- JEAN (*skarpt*). Var så god och begagna⁷⁸ ett städat språk, när du talar vid din matmor! Förstår du det?
- 10 KRISTIN Matmor!
- JEAN Ja!
- KRISTIN Nej hör! Hör på den!
- JEAN Ja, hör på du, det kan du behöva, och prata lite mindre! Fröken Julie är din matmor, och för samma sak som du missaktar
- 15 henne nu, borde du missakta dig själv!
- KRISTIN Jag har alltid haft så mycket aktning för mig själv – – –
- JEAN – att du kunnat missakta andra! –
- KRISTIN – så att jag aldrig sänkt mig under mitt stånd. Kom och säg att grevens kokerska haft något med ryktarn eller svindrängen!
- 20 Kom och säg det!
- JEAN Ja, du har fått att göra med en fin karl, det är tur⁷⁹ för dig!
- KRISTIN Jo, det är en fin karl som säljer grevens havra från stallet – – –
- JEAN Det ska du tala om, som tar procent på kryddbovarorna⁸⁰ och
- 25 låter muta dig av slaktarn!
- KRISTIN Vad för slag?
- JEAN Och du kan inte ha respekt för ditt herrskap längre! Du, du, du!
- KRISTIN Kommer han med nu till körkan? Han kan behöva en god
- 30 predikan på sin bragd!⁸¹

⁷⁵ rymma-stikke af

⁷⁶ snopen-overrumplet

⁷⁷ fästann-skønt

⁷⁸ begagna-benytte

⁷⁹ tur-heldigt

- JEAN Nej, jag går inte i körkan i dag; du får gå ensam⁸² och skrifta dina bedrifter!
- KRISTIN Ja, det skall jag göra, och jag skall komma hem med förlåtelse, så att det räcker åt honom med! Frälsarn har lidit och
- 35 dött på korset för alla våra synder, och om vi nalkas⁸³ honom med tro och botfärdigt sinne, så tar han all vår skuld på sig.
- JEAN Också kryddbosynderna?
- FRÖKEN Tror du det, Kristin?
- KRISTIN Det är min levande tro, så sant jag står här, och det är
- 40 min barnatro, som jag bevarat från ungdomen, fröken Julie. Och där synden överflödar, där överflödar nåden!
- FRÖKEN Ack, om jag hade din tro! Ack, om...
- KRISTIN Ja, men si, den kan man inte få, utan Guds särskilda nåd, och det är inte allom givet att få den – – –
- 45 FRÖKEN Vilka får den då?
- KRISTIN Det är nådaverkets stora hemlighet det, ser fröken, och Gud har inte anseende till personen, utan där skola de yttersta vara de främsta...
- FRÖKEN Ja, men då har han ju anseende till de yttersta.
- 50 (...)

⁸⁰ kryddbo- - købmands-

⁸¹ bragd-dåd

⁸² ensam-alene

⁸³ nalkas-nænnner os

